

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1075663/4

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיין:

הרב יצחק זר

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אברהם במברגר)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד שלומית ביר)

הנדון: צדדים ששבו ארצה לאחר תקופה שבה היה מרכז חייהם בחו"ל – הסמכות
וה'פורום הנאות' בעניינם

החלטה

רקע ועובדות

לפנינו זוג שנישאו לפני כתשע שנים, חיו בארץ כשש שנים ולאחר מכן עברו להתגורר בארצות הברית. מנישואין אלו נולדו להם שלושה ילדים – כיום בגילאי 4, 6 ו-8. לפני כחצי שנה, ב' בניסן תשע"ו (10.4.2016), הגיעו בני הזוג לארץ לצורך חתונת אחות הבעל בירושלים. הבעל הגיש סמוך לביאתם לארץ – בבוקר יום החתונה של האחות, ה' בניסן תשע"ו (13.4.2016) – תביעת גירושין נגד האישה, שאליה כרך את נושא הילדים, המזונות והכתובה, והוציא גם צווי עיכוב יציאה נגד האישה והילדים.

מאידך גיסא, חמישה ימים לאחר מכן, ב' בניסן תשע"ו (18.4.2016), פתחה אף האישה תיקים בבית הדין הרבני – תיק שלום בית, החזקת ילדים, והוציאה צווי עיכוב יציאה נגד הבעל והילדים.

ביוני 2016 פתחה האישה תיק בעניין הילדים בבית הדין "ש בניו יורק, ארה"ב.

הדיון הראשון והיחיד בענייניהם של הצדדים התקיים ביום כ"ט בסיוון תשע"ו (5.7.2016). בפתח הדיון טענה ב"כ האישה לחוסר סמכות של ביה"ד לדון בענייני הילדים, כאשר לדבריה הסמכות נתונה לביהמ"ש בארה"ב.

בהחלטה מיום כ"ב בתמוז התשע"ו (28.7.2016) כתב ביה"ד: "ביה"ד מבקש מהצדדים סיכומים בכתב בעניין זה בתוך 30 יום, ולאחר מכן יחליט ביה"ד בהתאם."

הבעל הגיש את סיכומיו ביום כ"ז באב תשע"ו (31.8.2016), ומכיוון שהאישה לא הגישה את סיכומיה וכבר עברו 30 יום מיום מתן ההחלטה, והבעל ביקש שילדיו יתחילו את שנת הלימודים וללא ספק הדבר צודק ונחוץ, לפיכך ביה"ד נתן ביום ח' באלול תשע"ו (11.9.2016) החלטה המורה על רישום הילדים למוסדות חינוך בארץ וכן על הסדרי ראייה.

האישה וב"כ ביקשו לבטל החלטה זו, היות שלדבריהם לא עבר הזמן שהקציב ביה"ד להגשת הסיכומים: ימי הפגרה אינם מהחשבון ולפיכך 30 הימים מתחילים לאחר הפגרה בלבד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד בהחלטה מיום ט"ז באלול התשע"ו (19.9.2016) דחה את טענת ב"כ האישה, ושם נכתב שימי הפגרה כן באים בחשבון הימים, ובנוסף קבע שהסמכות נתונה לביה"ד, אך לפני משורת הדין, ובלי לגרוע מתוקף ההחלטה מיום ח' באלול (11.9), נתן ארכה נוספת לב"כ האישה להגיש סיכומים, ואם ישתכנע שאין סמכות לביה"ד אזי יבטל את החלטותיו.

ביום כ"ד באלול תשע"ו (27.9.2016), התקבלו סיכומי ב"כ האישה בביה"ד. נביא להלן את עיקרי טענות הצדדים ולאחר מכן נכתוב את עמדת ביה"ד בעניין.

טענות הבעל לסמכות ביה"ד

א. האישה בעצמה פתחה תיק החזקת ילדים בביה"ד הרבני.

ב. ביהמ"ש לענייני משפחה דחה את תביעת האישה מכוח אמנת האג והטענה שהבעל חטף את הילדים. לפיכך מפסק ביהמ"ש יוצא שאין כל חיוב להשיבם לחו"ל, וממילא הסמכות לדון בעניינם אינה נתונה לביהמ"ש בחו"ל.

טענות האישה לחוסר סמכות ביה"ד

א. הכריכה של ענייני המזונות והחזקת הילדים לתביעת הגירושין לא נעשתה בכנות ובתום לב, ולפיכך היא בטלה. הבעל הביא את אשתו לארץ בערמה כדי להגיש את התביעה בארץ ולא בארה"ב. הוא גם זה שרשם את הילדים למסגרות בארץ ללא ידיעתה.

ב. תביעת האישה בעניין החזקת הילדים בביה"ד נעשתה בצורה רשלנית על ידי בא כוחה בלא ידיעתה, הוא הטעה אותה, ואינה מבטאת את רצונה. בנוסף היא נעשתה רק כדי שתוכל להוציא צו עיכוב יציאה נגד הילדים.

ג. הפורום המתאים לדיון בעניינם של הילדים הוא ערכאה הנמצאת במקום שהיה מרכז חייהם, מפני ששם אפשר להביא ראיות ועדויות וכיו"ב לצורך הכרעת הדין באופן הראוי.

ד. בעניין זיקת הצדדים לארץ: הבעל בעצמו טען בבית המשפט שהדירה אינה שלהם אלא של אביו, מכיוון שלוו ממנו כסף לצורך רכישת הדירה, ועליהם להשיב לו את הכסף. ממילא אין לו זיקה לארץ, לדבריו (אלא שהאישה עצמה הכחישה זו ולטענתה הדירה שלהם, ובנוסף לכך – אין הלוואה כלל, ושטר הלוואה שהגיש האיש בכתב התביעה מזויף).

ה. בנוסף, האיש בעצמו רואה את מרכז חייו בארה"ב, ולפיכך מבקש מהאישה שתסיר את עיכוב היציאה נגדו, כפי שעולה משיחת טלפון שתומללה בסיכומים.

ו. במקרה של ערכאה בארץ מול ערכאה בארה"ב אין "מרוץ סמכויות" ולכן בכל עניין קנה ביהמ"ש בארה"ב סמכות.

דיון והכרעה

בטרם נדון בגופם של דברים ביה"ד רוצה להבהיר שני נושאים:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

א. נטען על ידי ב"כ האישה כי ביה"ד פסק כפי שפסק מחמת חרב הבג"ץ שהונפה על ביה"ד. הדברים מוכחשים מכול וכול, ויתרה מזו, ביה"ד אף לא היה מודע לכך שיש עתירה לבג"ץ, ומוטב היה שדברים אלו לא היו נאמרים כלל.

ב. בעניין השאלה האם ימי הפגרה נחשבים למניין 30 הימים, ביה"ד כתב את דברו ברמיזא, וחשב שדי לחכימא ברמיזא, אך משלא הובנו דבריו כראוי נאלץ ביה"ד להרחיב קצת את היריעה בעניין:

לשון חוק הפרשנות בסעיף 10 אות ג היא: "במניין ימי תקופה יבואו גם ימי מנוחה, פגרה או שבתון שעל פי חיקוק, זולת אם הם הימים האחרונים שבתקופה."

במקרה דנן היום האחרון של התקופה הוא בתוך הפגרה. אלא שיש לברר מהי כוונת החוק במקרה שהימים האחרונים נופלים בימי הפגרה: האם הכוונה היא שסיום התקופה תהיה מיד לאחר הפגרה או שהתחלת המניין תהיה לאחר הפגרה?

ב"כ האישה החליטה כמו הפירוש השני, אך לדעתנו הפירוש הראשון הוא הנכון. הביאור בזה הוא שכוונת המחוקק היא שכאשר היום האחרון של התקופה הוא יום פגרה או שבתון אי אפשר לבצע את ההחלטה ביום זה, וממילא יש להאריך את המועד, אך בוודאי לא התכוון המחוקק להתחיל מניין חדש לאחר הפגרה, היות שימי הפגרה אף הם נמנים באופן כללי, כשאינם בסוף התקופה. לצורך ההמחשה: וכי יעלה על הדעת שאם 30 הימים יסתיימו ביום שבת שנתחיל מניין חדש ביום ראשון שאחריו?!

אמנם בתקנות סדר הדין האזרחי תשמ"ד סעיף 529 נאמר שימי הפגרה אינם נמנים כלל אפילו הם בתוך המניין של הימים ולא בסופם, אך תקנות אלו אינן חלות על בתי הדין הרבניים.

אלא שלאחר מכן מצאנו בתקנות הדיינים (פגרות), תשע"ג – 2013, שהשוו את דין בתי הדין הרבניים בעניין זה לבתי המשפט, וכך נאמר שם בסעיף 6 של התקנות:

"תקופת פגרה לא תבוא במניין הימים שנקבעו בתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג, או שנקבעו בידי בית דין, אלא אם כן הורה בית הדין הוראה אחרת."

לפי זה אכן טענת ב"כ האישה בעניין זה צודקת, אלא שכבר כתב ביה"ד בהחלטה קודמת שיתייחס לסיכומי ב"כ האישה.

נדון עתה בגופם של דברים.

ביה"ד כתב בהחלטתו מיום ט"ז באלול התשע"ו (19.9.2016) כדלהלן:

"מדובר באזרחי ישראל. בנוסף יש להם זיקה לישראל, יש להם דירה בארץ ומשפחה בארץ, מה גם שלאשה אין כלל משפחה בחו"ל אלא בעלה הוא זה שהביאה לחו"ל זמן מה לאחר החתונה.

בנוסף, ביהמ"ש כבר ליבן היטב את סוגיית שיבתם של בני הזוג לארץ, והעלה שהם אכן שבו לארץ על מנת להשתקע, אלא שכדי להשיג הישגים משפטיים בענייני הגירושין החליטה האישה בעצת ב"כ לשנות את גישתה.

לפיכך מתקיימים כל התנאים שנאמרו בחוק שיפוט בתי דין רבניים תשי"ג שמעניקים סמכות ייחודית לביה"ד, וזו לשונו: 'עניני נישואין וגירושין של יהודים בישראל אזרחי המדינה או תושביה יהיו בשיפוטם הייחודי של בתי דין רבניים.'"

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אלא שיש להתייחס להשגותיה של ב"כ האישה על החלטה זו, ונתייחס אליהן אחת לאחת:

א. בעניין הטענה נגד כנות הכריכה ותום הלב: כל טענות האישה נסובות סביב העובדה שהבעל גרר את האישה בערמה להתדיינות בתביעת הגירושין בארץ, אך לא הוכח כלל חוסר כנות ותום לב ביחס לכריכה של נושא הילדים.

לגבי תביעת גירושין לא מתקבלת טענה של חוסר תום לב, היות שבארה"ב אין תביעה מקבילה כלל, היות שבחור"ל לא יוכל לתבוע את האישה לגירושין דתיים אלא רק לגירושין אזרחיים, ותביעה לגט באחד הבוד"צים שבחור"ל מותנית בהסכמתה של האישה, ולא ניתן לכפותה על כך. משכך, אפשר שאין להאשים אותו בחוסר תום לב אף ביחס לתביעת הגירושין.

על כך יש להוסיף את העובדה שב"כ האישה פתח תיק החזקת ילדים בביה"ד, ואם כן הייתה הסכמה של שני הצדדים על הסמכות לדון בעניין הילדים, ולפיכך גם אם נניח שהכריכה לא הייתה בתום לב ובכנות מכל מקום לאחר ההסכמה אין כלום.

באשר למה שאמרה שרישום הילדים לא נעשה מדעתה, ביה"ד דוחה את הדברים: צורף לסיכומי הבעל מכתב ממנהל התלמוד תורה שבו נכתב ששני הצדדים באו לרשום את ילדיהם בת"ת בארץ ושניהם היו דומיננטיים.

ב. באשר לטענת האישה שעורך דינה הטעה אותה ונהג ברשלנות: ביה"ד דוחה את הדברים מכול וכול: אין כל הוכחה שנגרם לה נזק כלשהו. ב"כ הנוכחית נוקטת גישה אחרת אך אין זה הופך את גישתו של עורך דינה הראשון ל"לא נכונה" עד שנוכל לומר עליה "לתיקוני שדרתיך ולא לעיוותי".

ג. בעניין הפורום המתאים לדון בעניין הילדים: בניגוד לטענת ב"כ האישה שהפורום המתאים הוא ביהמ"ש בארה"ב, לביה"ד נראה שאדרבה דווקא ביה"ד בארץ הוא הפורום המתאים כפי שנבאר: ראשית, מדובר בכני זוג יהודים חרדים. האם ניתן להעלות על הדעת שהפורום המתאים להבין את צרכיהם הוא ביהמ"ש של גויים בארה"ב ולא בית דין דתי יהודי בארץ ישראל! ?

שנית, לאחר שחזרו הצדדים לארץ החליטו להשתקע ולגור בארץ, ולא לחזור לחור"ל, וכפי שהוכיח זאת ביהמ"ש באריכות (תמ"ש 11839-7-16) – זהו כעת מקום מגוריהם של הילדים. כוונת האישה כעת לחזור לחור"ל – לפחות לפי מה הצהרתה (מה גם שהצהרה זו אינה נשמעת אמתית לאור העובדה שכל בני משפחתה גרים בארץ) – אינה משנה את העובדה שכעת זהו מקום מגוריהם, ולפיכך רק פורום בארץ הוא הפורום הנאות.

בנוסף, בקשת האב בעניין הילדים היא הסדרי ראייה ולא משמורת, והיות שהוא שוהה בארץ אין לך פורום נאות לדון בזה מביה"ד בארץ.

ד. בעניין זיקת הצדדים לארץ: בהחלטת ביהמ"ש (תמ"ש 11839-7-16 בסעיף 113) נאמר בפירוש שהאישה השלימה עם שיבתם ארצה. בעניין הדירה, האיש בכתב התביעה בביה"ד כתב בפירוש שהדירה שלהם ולא של אביו. מה שנאמר שאביו נתן כסף – וגם אם נקבל את טענת הבעל שלוו כסף ממנו – אינו מוריד מבעלותם על הדירה. הדירה שלהם כי היא רשומה על שמם ומאידך גיסא יש להם חוב כספי. גם מה שנטען שהאיש

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

רצה לצאת לחו"ל אינו מגרע את זיקתו לארץ כלל וכלל – יש ישראלים רבים שיש להם עסקים ועיסוקים בחו"ל, ואין זה מגרע מ"ישראליותם"!

ה. בעניין הטענה שביהמ"ש בארה"ב קנה סמכות ואינו כפוף למושג של "מרוץ הסמכויות": אין בטענה זו ולא כלום, שהרי מאידך גיסא הגשת התביעה בביהמ"ש בארה"ב אינה מגרעת כלל מסמכותה של הערכאה בישראל – וכי ערכאות בארץ בטלות כלפי ערכאות בארה"ב?!

מסקנות

לאור כל האמור לעיל ביה"ד פוסק באופן סופי כי הסמכות לדון בענייני הילדים נתונה לביה"ד וכל ההחלטות שניתנו עד כה על ידי ביה"ד שרירות וקיימות, ולפיכך על האישה לקיימן, והיא מותרת כבר ועומדת על ידי החלטת ביה"ד מיום כ"ו באלול התשע"ו (29.9.2016) שאם לא תקיימן היא צפויה להיקנס על ידי ביה"ד מתוקף פקודת ביזיון ביהמ"ש ב"ח 500 ש"ח על כל הפרה של החלטות ביה"ד.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ב' במרחשון התשע"ז (3.11.2016).

הרב יצחק זר